

gohaalden text met „oordeeler“ is weergegeven door de Statenvertaling — heeft daardoor onderscheiden tusschen datgene wat onder de Schriftuurlijke normen van waarheid en heiligheid valt en het meerdere, dat een kunstwerk geeft, tusschen strekking en artistieke bewerking; men kan ook zeggen: tusschen inhoud en vorm.

Omtrent de scherpheid en juistheid dezer laatste termen is hiermede nog niets gezegd. Zeer wel mogelijk, dat een betere terminologie is te vinden. Als zooveel maar vast staat, dat de samensmelting van vorm en inhoud in den geest eener oudere of nieuwere Romantiek neerkomt op een breuk en boedelscheiding tusschen het schoone aan de eene, het ware en het heilige aan de andere zijde.

Onder geen omstandigheid mogen we om de stem der schoonheid duidelijk te kunnen hooren de waarheid verzoeken even te zwijgen. Niet, omdat bij noodzakelijkheid van keuze opoffering der schoonheid nuttiger en verstandiger is. Deze voorstelling, in schijn misschien bezonnen en paedagogisch wijs, beteekent in werkelijkheid capituleren voor het aesthetisme.

Hoe weinig het raadselachtige wezen der schoonheid zich aan ons denken prijsgeeft, één ding weten we, door het geloof, met stelligheid: in 's Heeren oog vindt welgevallen en is schoon alleen datgene wat uit Hem gevloeit is en wat luistert naar Zijn wet. Daarom staan we zoo sterk tegenover een overspeligen schoonheids-cultus.

Als ons aesthetisch besef maar zuiver reageerde, was er geen moeilijkheid. Maar nu onze geneheden en aesthetische aandoeningen onbetrouwbaar zijn, beginnen we in onze literatuurkritiek met ons de vraag te stellen: wat is, blijkens zijn Openbaring, het voor ons kenbaar oordeel van den Heere God?

Zoo bedoeld kan men spreken van een „inhoud“, die naast den „vorm“ om afzonderlijke beoordeeling vraagt naar de normen van heiligheid en waarheid.

In een slotartikel zien we eenige bezwaren tegen deze termen onder het oog.

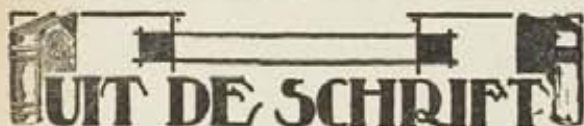
K.

R. J. D.

Rectificatie.

In de noten van het slot-artikel over de sociale ethiek van Brunner sloop een kleine vergissing. Daar werd van Kuypers vermeld: De Christus en de sociale nood, terwijl bedoeld was: Het sociale vraagstuk en de christelijke religie. Voor zoover de lezers deze verschrijving nog niet merkten, willen zij van deze correctie wel nota nemen. De vindplaatsen blijven dezelfde.

E. D. K.

UIT DE SCHRIFT

De wettigheid van ambtelijken dienst in de Kerk van Christus door den duivel erkend.

Maar de booze geest, antwoordende, zeide:

Jezus ken ik, en Paulus weet ik; maar gijlieden, wie zijt gij?

Handelingen 19: 15.

Het gaat hier vreemd toe. Zeven zonen van een zekeren Sceva willen bij een bezetene een duivel uitbannen. Zij noemen daarbij zelfs den naam van Christus. Maar de booze geest betwist hun dat recht. En daarmee erkent hij het ambt door Christus ingesteld in Zijn Kerk.

Wat was n.l. het geval? De apostel was op zijn zendingsreizen ook te Efeze gekomen, destijds een stad vol tooverij en waarzeggerij. Aangezien hij stond in dienst van Hem, die geopenbaard is om de werken des duivels te verbreken, was de verkondiging van het evangelie bevestigd met teekenen, die op vervaarlijke wijze de heerschappij van Christus uitriepen: vele duivelen werden uitgebannen. Natuurlijk was dat niet verborgen gebleven. Ook de zeven zonen van Sceva, die er hun werk van maakten duivelen uit te bannen, hadden het gehoord en er goede nota van genomen. Zelf geloofden zij niet in den naam van Christus, maar als er met dien naam wat te bereiken valt, zullen zij de gelegenheid niet voorbij laten gaan. Zoo trachten zij dus bezetenen op dezelfde wijze te genezen als de apostel Paulus, n.l. in den naam van Jezus Christus.

Ge zoudt zeggen: dat is geheel in orde! Een dergelijk optreden schijnt waarborg te geven voor blijvend succes. Want met den naam van Christus waren de duivelen reeds herhaaldelijk op de vlucht gedreven.

En toch — deze duivel toont zich allerminst bevreesd. Hij vraagt naar hun bevoegdheid, hun gezag en ambt. En als zij zich dan niet kunnen legitimeeren, onderwerpt hij zich niet. Integendeel, hij treedt zelfs heel hardhandig op. Zonder kleerscheuren komen de zeven zonen van Sceva er niet af.

Dat zegt ons iets voor dezen tijd. Want er is bij velen een noemen van den naam van Christus zonder recht en zonder roeping. Men is socialist, maar dan christen-socialist, ja, men is zelfs

christen-communist of christen-anarchist. De wonderlijkste verbindingsen zijn mogelijk. Men maakt van Christus een moderne dominé of een propagandist voor „Kerk en Vrede“. De N. S. B.-er noemt zich christelijk maar dient den anti-Christ. En de C. D. U.-er predikt uit naam van Christus en het is de prediking van het pseudo-christendom. Hoevelen zijn er niet, die met den naam van Christus op de lippen toch geen gemeenschap met Hem hebben!

Het gevaarlijke hierbij is, dat die van Christus zijn, zich door hun optreden soms laten imponeren. Er zijn geloovigen, die zoo gemakkelijk aanvaarden wat maar op een stichtelijke wijze gebracht wordt. Zij vragen niet naar iemands geloofsbrief. Zij onderzoeken niet of het getuigenis der menschen in alles overeenkomt met het getuigenis Gods in Zijn Woord. Zij verstaan ook allerminst wat een geweldige kracht er uitgaat van een eenvoudige bediening des Woords, door ambtsdragers van Christuswege daartoe geroepen.

De booze geesten zijn blijkbaar beter op hun hoede dan deze simpele zielen. Want hoe vromelijk de zeven zonen van Sceva ook spreken en hoe devootelijk zij ook gebaren, deze booze geest verroert zich niet. En als hij zich nog roert, is het enkel tot schrik en straf van die den naam van Christus ijdel gebruiken.

Daarin ligt voor ons allereerst de waarschuwing, dat wij niet alles hebben te aanvaarden wat in den naam van Christus gebracht wordt. Geloof niet eenen iegelijke geest, maar beproeft de geesten of ze uit God zijn. Want vele valsche profeten zijn uitgegaan in de wereld. (1 Joh. 4: 1.)

Voorts echter wordt in dit Woord Gods ons ontsloten het geheim om zelfs de booze geesten te onderwerpen. Wij hebben wel niet de roeping om duivelen uit te bannen, maar wij staan toch als christenen in ambtelijken dienst in den strijd tegen den booze en alle booze machten. Dat begint al heel jong en wij worden in heel ons leven niet van dezen dienstplicht ontslagen. En indien iemand ook strijdt, die wordt niet gekroond, zoo hij niet wettelijk gestreden heeft. (2 Tim. 2: 5.) En hier leert ons de Heilige Geest van dien wettelijken dienst. Wanneer wij tegen de booze geesten willen staande blijven, baat ons niet het vrome woord en het schermen met een stichtelijken term. Wat wilt ge tegen den booze uirichten, als ge de kracht van Christus niet kent door het geloof in Zijn naam? Deze booze geest belijdt, dat hij slechts Christus kent. En hij kent Hem als den Eenige, voor Wien hij heeft te buigen. Tracht dus nooit in eigen kracht den booze te weerstaan! Eén is overwinnaar ook in den strijd tegen de duivelen. En wie in het geloof Zijn naam uitroept, die zal in den geestelijken strijd niet onder liggen.

Met Christus zal hij over alle duivelen triumfeeren.

Goes.

v. d. V.

KERKELIJK LEVEN

De vergelijking in de gemeene-gratie-leer. (II.)

Hetgeen we in ons vorig artikel op het oog hadden, is het feit, dat herhaalde malen in de gegeven theorieën inzake de gemeene gratie de wereld, die er nu is, vergeleken wordt met water er zou zijn geweest, indien God dadelijk na de eerste zonde de volle straf zou hebben doen intraden. Of ook: de wereld, die we nu „hebben“, waarin we op dit oogenblik verkeeren en werken, wordt dan (nog al stout) „vergeleken“ met de verblijfsplaats, die we vanwege den zondeval verdiend hadden, en met den daarmee overeenkomenden toestand van eeuwige verlorenheid. En dan is de uitkomst der vergelijking, dat de wereld-van-vandaag nog al „meevalt“; dat ze veel heerlijks heeft, hetwelk in het oord van den eeuwigen dood volmaakt ondenkbaar is.

Niemand zal durven zeggen, dat hiermee de argumentatie vóór de leer der gemeene gratie uitgeput is; en daarom zal ook wel niemand zich diets maken, dat eventuele ontzenuwing van deze redeneering meteen het fundament der populaire gemeene-gratie-theoremen heeft weggenomen. Zóó eenvoudig zijn de dingen niet.

Toch is deze manier van redeneeren zeer bekend; en ze beheerscht voor een groot gedeelte de in omloop zijnde concepten van gemeene-gratie-theorieën.

*

Nu is het al dadelijk een zwakke plek in heel dezen redeneergang, dat men hier zoo sterk met onderstellingen en met conditioneele zinnen werkt. Indien de dingen zóó en zóó gelopen waren, dan zou daarvan dit en dat het gevolg geweest zijn..... (modus irrealis).

Nu zou ik niet graag al zulk redeneeren en concluderen over onderstelde gevolgen van onderstelde oorzaken in den ban willen doen. In veel gevallen heeft men voor zulke conditioneele zinnen genoegzamen grond.

Maar wie zich er aan waagt, moet ook zeker zijn, dat hij geen fouten maakt. Hij mag geen wezenlijke

elementen, die zijn vraagstuk beheerschen, buiten beschouwing laten. Doet hij dat toch, dan verwijderd hij in elken volgenden volzin zich al verder van de werkelijkheid, en bouwt voort op zandgrond.

Dit is dan ook in dit verband meermalen het geval gebleken. Vooral, indien men het gemeene-gratie-„dogma“ aldus construeerde.

Twee fouten springen al dadelijk in het oog:

- a. men gaat willekeurig te werk in zijn vergelijking;
- b. men begrenst het probleem, brengt het onder een al te nauw gezichtspunt.

*

ad a. Wat het eerste betreft: al zólk vergelijken van deze onze wereld, met de „wereld“ (?), die er geweest zou zijn, indien God dadelijk gestraft had, is zeer willekeurig.

Want, neem eens even aan, dat er zoo iets als een „wereld“ geweest zou zijn, indien God dadelijk het uiterste der straf, den „tweeden dood“ had laten optreden, geeft mij dit dan het recht, mijn-wereld-van-nu te vergelijken met die onderstelde wereld-van-als-dan, om daarna te concluderen, dat de wereld-van-nu nog al „meevalt“, en om dan verder dit „meevallen“ te verklaren uit een wilsbeschikking Gods, die ik „gratie“ of „genade“ noemen kan? Als ik n.l. strikt gesproken wil hebben?

O neen.

Want, indien ik de wereld-van-hier-en-nu mag meten aan een onderstelde „wereld“-van-ginds-en-straks, waarom zou ik dan niet even lief, zoo niet veel liever, de wereld, waarin ik leef, vergelijken met b.v. de nieuwe aarde, waarin gerechtigheid woont? Waarom zou ik wel met een „hel“, die er heden zou geweest zijn, en niet met den „hemel“, die er straks zeker zal zijn, vergelijken?

Doe ik dit laatste, dan komen de zaken al dadelijk heel anders te staan. Kreeg ik eerst den indruk, dat deze onze wereld nog al „meevalt“, ik krijg dan ineens het gevoel, dat ze heel erg „tegenvalt“. Op die hypothetische hel (die er zou geweest zijn) heeft de wereld van vandaag veel „voor“. Maar bij het komende, niet hypothetische vrede-rijk staat ze heel erg ten achter. Eerst kwam over mij een gevoel van „opluchting“: de vloek bleek getemperd, de mensch der zonde weerhouden, het beest bedwongen, de zondeloop vertraagd. Maar daarna overkwam me een gevoel van „verschrikking“: ook de zegen is getemperd, ook de Zoon des menschen is weerhouden, ook de Geest is in Zijn vaart beteugeld, ook de genadeloop, de kracht der wedergeboorte, de opstanding van den nieuwen mensch ondergaat een wet van retardatie. Want dat er zoo iets als wedergeboorte, nieuw leven, een nieuwe mensch is, dat weet ik uit diezelfde Schrift, die mij leerde gelooven aan hemel en aan hel.

Mijn vergelijking van de werkelijke wereld met den hypothetischen toestand van straf, indien... en wat dan verder volgt, laat me dus in den steek, als 'er op aankomt, de wereld van nu afdoende te qualificeeren. Geplaatst tegenover een hypothetischen toestand, die er nooit gekomen is, en beschouwd voor het onderstelde geval, dat God zou gewild hebben, wat Hij niet gewild heeft, „valt“ ze „mee“. Maar vergeleken met den toestand, die eenmaal zeker komen zal, en beschouwd in het licht van de rechtvaardigende offerand van Christus, die God wel waarlijk heeft gewild, „valt“ ze „tegen“. Wat is het nu? Zoet of bitter? Gemeene gratie of een gemeen oordeel? Retardatie van den vloek, dan wel van den zegen?

De zekerheid ontvalt me; ik leer hier met aanhalings-teekens werken. Ze zijn vermoedend, maar wijs, en voorzichtig, en eerlijk, zolang men niet wijzer wezen wil, dan men is. Ik zet nu het woord gratie tusschen aanhalingsteekens, en het woord oordeel eveneens. „Gemeene gratie“. „Gemeen oordeel“. En a van b niet te scheiden.

*

Hoe komt dat, dat ik hier tot het bescheidenheidsgebaar van die aanhalingsteekens op dit punt der redeneering komen moest?

Het komt hiervan, dat ik niet meer wist, of ik het recht had, van „gratie“, en van „oordeel“ te spreken, als ik de woorden strikt nam.

Want toen ik eenmaal zóó ver was, dat ik me zelf ging wantrouwen, omdat mijn eerste indruk: „het valt mee“ werd te niet gedaan door den tweeden: „het valt tegen“, toen begreep ik, dat ik een al te grooten sprong waag, wanneer ik van een zeer onzekeren indruk van mijzelf durf concluderen tot een vaste gezindheid in God. „Genade“ is zulk een vaste gezindheid.

Als iets mij „meevalt“, is dat een indruk van mij. Wie echter zegt me, dat ik de dingen op juiste wijze aanvoel? En dat ik geen factoren verwaarloos, die ik toch in rekening moet brengen, wil ik mijn toestand scherp zien, en juist omschrijven? Mijn indruk zegt wel, wat ik voel of denk op 'eerste gezicht. Maar hij zegt niets omtrent de vraag, wat mijn hemelsche Rechter wil of denkt, rekt of toerekt. Een aangeklaagde, die er op rekt, Maandagmorgen voor het executiepeloton te komen, maar die tot Zaterdag toe havermout en vleesch te eten krijgt, mag denken: 't valt mee; — maar 't zou wel eens kunnen zijn, dat de rechter hem niet tot den vluggen kogel, doch tot een langzamen dood veroordeeld had. Is dan die havermout „gratie“? Wel neen, ze „spaard“ hem „op“ voor het nog veel verschrikkelijker. De schenker en de bakker krijgen allebei hun potje te eten; maar den een spaart dat potje voor den dag der verhooring, den ander voor dien des doods. Want niet aan hun in-

drukken, hun toest

En hier tweede p ad b. E poging to Want d is de eige wij de w beoordeel is in zijn Dr A. K zou een a tie, H, 19 wering (op Dr het pro eeuw n zóó kan n tot die E geschied: —; om de stellende ken, te k voortbesta laten volt tusschen t treden. daar“, do bantanten eindelijk afgekondl eersten A gelijk het in de twe voltrekke met zever. Dr Kuypen nen zegde het daarr de zondaa het gericht als ze gew niet verd Die terme ning van Hem gena gave in H En hij „G maar aan de kerk, wereldges plaats de te maken reparatiom zijn volbr dering der ook moete

Het „sp is daarom ken we ze hebben, d vóór of t één verko hebben v eerste ins een basis spijze der opdat Hij van Jezus voltrekt t tweeden

Hiermee Want „ als we a denken? trische pr wij nu et wordt toel als wij de uitstraling in zijn ha

Hierhov „we he kinderlebe en nietb mels van kinderspij: het valt Ja, ja, veel of we Maar al over een waar God duidelijke

lijk? Dan zou „in der scheen het van eigen scheen toe daarna zonde de en de Pre ter plaats van-heden van Gods in de h haver we

En hier tweede p ad b. E poging to Want d is de eige wij de w beoordeel is in zijn Dr A. K zou een a tie, H, 19 wering (op Dr het pro eeuw n zóó kan n tot die E geschied: —; om de stellende ken, te k voortbesta laten volt tusschen t treden. daar“, do bantanten eindelijk afgekondl eersten A gelijk het in de twe voltrekke met zever. Dr Kuypen nen zegde het daarr de zondaa het gericht als ze gew niet verd Die terme ning van Hem gena gave in H En hij „G maar aan de kerk, wereldges plaats de te maken reparatiom zijn volbr dering der ook moete

Het „sp is daarom ken we ze hebben, d vóór of t één verko hebben v eerste ins een basis spijze der opdat Hij van Jezus voltrekt t tweeden

Hiermee Want „ als we a denken? trische pr wij nu et wordt toel als wij de uitstraling in zijn ha

Hierhov „we he kinderlebe en nietb mels van kinderspij: het valt Ja, ja, veel of we Maar al over een waar God duidelijke

lijk? Dan zou „in der scheen het van eigen scheen toe daarna zonde de en de Pre ter plaats van-heden van Gods in de h haver we

En hier tweede p ad b. E poging to Want d is de eige wij de w beoordeel is in zijn Dr A. K zou een a tie, H, 19 wering (op Dr het pro eeuw n zóó kan n tot die E geschied: —; om de stellende ken, te k voortbesta laten volt tusschen t treden. daar“, do bantanten eindelijk afgekondl eersten A gelijk het in de twe voltrekke met zever. Dr Kuypen nen zegde het daarr de zondaa het gericht als ze gew niet verd Die terme ning van Hem gena gave in H En hij „G maar aan de kerk, wereldges plaats de te maken reparatiom zijn volbr dering der ook moete

Het „sp is daarom ken we ze hebben, d vóór of t één verko hebben v eerste ins een basis spijze der opdat Hij van Jezus voltrekt t tweeden

en, buiten be-
verwijderd hij
van de wer-

het geval ge-
ratie „dogma“

et oog:
vergelijking;
et onder een

ergelijken van
te er geweest
had, is zeer

t er zoo iets
God dadelijk
nd had laten
jn-wereld-van-
vereld-van-als-
wereld-van-nu
„meevallen“
die ik „gra-
n.l. strikt

er-en-nu mag
-van-ginds-en-
zoo niet veel
jken met h.v.
woont? Waar-
den zou ge-
r straks zeker

en al dadelijk
n indruk, dat
ijg dan ineens
Op die hypo-
seft de wereld
komende, niet
achter. Eerst
ng: de vloek
erhouden, het
Maar daarna
king: ook de
schen is weer-
beteugeld, ook
poorte, de op-
rgaat een wet
wedergeboorte,
t weet ik uit
n aan hemel

ereld met den
en... en wat
steek, als 'er
te qualificee-
schen toe-
schen toe-

et aanhalings-
naar wijs, en
wijzer wezen
ratie tusschen
eveneens. „Ge-
van b niet te

cheidenheids-
punt der rede-
vist, of ik het
l' te spreken,

lat ik me zelf
ruk: „het valt
den: „het valt
grooten sprong
ren indruk
n vaste ge-
vaste gezind-

ruk van mij.
op juiste wijze
aarloos, die ik
mijn toestand
Mijn indruk
gezicht. Maar
zijn hemelsche
ent. Een aan-
orgen voor het

Zaterdag toe
mag denken:
nnen zijn, dat
ogel, doch tot
Is dan die
rde“ hem „op“
e schenker en
ten; maar den
erhooging, den
aan hun in-

drukken, doch aan het uitgesproken vonnis hebben zij
hun toestand te meten.

En hiermee zijn we vanzelf reeds gekomen tot ons
tweede punt:

ad b. Het probleem werd in de hierboven bedoelde
poging tot vergelijking veel te zeer begrensd.

Want de vraag, welken kijk wij op de wereld hebben,
is de eigenlijke kern van het probleem niet. Niet zooals
wij de wereld „zien“, doch zoo als God ze ziet, kent,
beoordeelt, en rechtens bepaalt, zoo is zij. De mensch
is in zijn zien ijdelder dan de ijdelheid zelf.

Dr A. Kuypers zegt ergens: „zonder die gemeene gratie
zou een zondaar terstond verdaan worden“ (Gem. Gra-
tie, II, 1903, 22). Maar is dat als de kern rakende be-
wering wel waar? Wie het gemeene-gratie-probleem
(op Dr A. Kuypers eigen voetspoor) in verband zet met
het probleem der praedestinatie, met dat van Gods
eeuwig raadsbestel, van Zijn wereldplan, die zegt, neen,
zoo kan men het niet zeggen. Want om te kunnen komen
tot die hel, die er werkelijk zijn zal, had God de
geschiedenis „noodig“ — we spreken nu infralapsarisch
—; om de werkelijke hel, die van welke wij niet-onder-
stellenderwijze doch op grond van Schriftlezing spre-
ken, te kunnen bereiken, moest God de wereld laten
voortbestaan, de geschiedenis van zooveel eeuwen zich
laten voltrekken, en heel de verwikkeling van den strijd
tusschen wereld en kerk, Satan en Heiligen Geest laten
intreden. Hij heeft in Zijn raadsbesluit niet „één zon-
daar“, doch miljoenen menschen als evenzoo vele com-
battanten gewild en gezien; Hij heeft den mensch uit-
eindelijk niet willen meten aan Zijn recht, gelijk het
afgekondigd was in een wereld met niet meer dan den
eersten Adam, doch aan dat nader uitgewerkte recht,
gelijk het afgekondigd worden kon in een wereld, waar-
in de tweede Adam was gezet tot Hoofd der kerk, tot
voltrekker van Gods raad, tot openbreker van het boek
met zeven zegelen. We zouden met meer recht, dan in
Dr Kuypers volzin van daareven erkenning vond, kun-
nen zeggen: zonder de particuliere genade (en zonder
het daarmee corresponderende eeuwige gericht) zou
de zondaar terstond verdaan worden. De termen van
het gericht in de werkelijke hel zijn zoo simpel niet,
als ze geweest zouden zijn, indien de wereldgeschiedenis
niet verder gekomen was dan tot den eersten Adam.
Die termen zijn afhankelijk gemaakt van de verschij-
ning van den tweeden Adam. Ieder wordt straks aan
Hem gemeten; de vraag zal zijn, wat tegenover Gods
gave in Hem onzerzijds gesteld is in geloof of ongeloof.
En hij „Gods gave in Hem“ denken we dan niet alleen
maar aan Zijn persoon, doch aan heel Zijn werk, aan
de kerk, aan de spanningen, die Zijn optreden in de
wereldgeschiedenis gebracht heeft en zoo voort. De
plaats der buitenste duisternis zal geen oogenblik los
te maken zijn van de veelheid en de volheid der „opera-
reparations“, de werken der verlossing, die in Christus
zijn volbracht, en waartegen de zondaar, en de verga-
dering der ongelooovigen in verzet heeft willen, en daarna
ook moeten komen.

Het „sparen“ van de wereld, ook na den zondeval,
is daarom noodig geweest, zelfs al zou (maar nu spre-
ken we zelf hypothetisch), zelfs al zou het God behaagd
hebben, de menschen te plaatsen voor de keuze van
vóór of tégen den Christus, zelfs zonder dat er ook maar
één verkoren zou zijn ten leven en dus gekozen zou
hebben vóór Hem. Als God de wereld spaart, is dat in
eerster instantie niet, opdat A of B of C of X of Y of Z
een basis hebben zou om te kunnen eten, hetzij de
spijze der kinderen, hetzij de kruimels der honden, doch
opdat Hij de operatiebasis hebben zou voor het drama
van Jezus Christus, in Wien God gericht en genade
voltrekt in het klimaat der herschepping van den
tweeden Adam.

Hiermee komen we meteen verder.
Want „valt“ deze wereld nu eigenlijk wel „mee“,
als we aan het drama der zelfopenbaring Gods
denken? Ach, onze begrensde, en daarbij anthropocen-
trische probleemstelling, die alleen maar vraagt wat
wij nu eten, een kinder- dan wel een hondenportie,
wordt toch wel heel erg openbaar in haar benepenheid,
als wij de vraag stellen: hoe sterk of hoe zwak is de
uitstraling van Gods zelfopenbaringslicht
in zijn handhaving van zichzelf?

Hierboven hoorden we redeneeren als volgt:
„we hebben den hondendood verdiend door onze
kinderrebellie,
en niettemin ontvangen we nog hondenbrood (kruim-
els van de tafel der kinderen), ja zelfs resten van
kinderenpijze, —
het valt dus nog mee“...

Ja, ja, daar gaat het over ons. En over ons eten,
veel of weinig.
Maar als we nu eens ons „vergelijkend“ onderzoek
over een ander punt lieten gaan? Over de vraag,
waar Gods heerlijkheid, en kracht, en zelfhandhaving
duidelijker aan den dag treden, en waar minder duide-
lijk?

Dan zou het resultaat er uitzien als volgt:
„In den aanvang onzer menscheids-geschiedenis
scheen het licht van Gods zelfopenbaring als handhaver
van eigen eer nog wel niet in volle sterkte, maar het
scheen toch onverhinderd;
daarna evenwel hebben wij door onze duisternis en
zonde de uitstraling van dat licht willen verhinderen;
en de Prediker kan nu naar waarheid klagen, dat er
ter plaatse van het gericht goddeloosheid is; de wereld-
van-heden heeft zwart krip gehangen om de lampen
van Gods zelfopenbaring als handhaver van eigen eer;
In de hel daarentegen zal Gods kracht als zelfhand-
haver wederom onverhinderd aan den dag treden, en

tot in de kleinste bijzonderheid zich onverzwakt ge-
voelen laten en erkenning vinden;

derhalve: de wereld van vandaag „valt“ niet
„mee“, vergeleken met de hel. Neen, zelfs niet met
de hel.“

Den eersten keer „viel“ de wereld „mee“, vergeleken
met de hel. Toen redeneerden we anthropocentrisch.

Den tweeden keer „viel“ ze niet „mee“, vergeleken met
de hel. Toen redeneerden we theocentrisch.

Zoo hebben we — het mag een enkelen lezer misschien
vermoed hebben, hetgeen beter is dan lui te droomen —
zoo hebben we de conditioneele zinnen, en de verge-
lijkende methoden zoowel van den éénen als van den
anderen kant opgewogen tegen elkaar.

Was 't voor niets?
Ik geloof het niet.

Want die „hel“, die er zou gekomen zijn, indien
God dadelijk na den val den werkelijken zondaar zou
hebben gebracht in den tweeden dood, is een fictie,
meer niets, een werkhypothese van wie concludeeren
wil tot gemeene gratie, maar het wat haastig doet. Het
zou dan een hel geweest zijn met twee menschen, son-
der kennis van den tweeden Adam, zonder de ver-
wikkelingen van den „dag des Heeren“, den „Jom
Jahwe“ achter zich en zonder de verdragende spanning-
gen, die in de strafbediening door dezen „dag des
Heeren“ de konkrete modulaties en het werkelijke relief
brengen. Wie de wereld-van-nu „vergelijkt“ met de
„wereld“, die er dan geweest zou zijn, of met de hel,
die er dan gekomen zou zijn, die vergelijkt de werke-
lijkheid met een fictie, hetgeen komen moest met het-
geen niet komen kon naar Gods raad. Maar zulk „ver-
gelijken“ verteert zichzelf. Men kan niet een wereld
vergelijken met een gedachtenspinzel. Werelden zijn
slechts te vergelijken met werelden, — en dan nog
alleen maar, als er een vergelijkingsmaatstaf is
gevonden, niet uit die werelden, doch uit het gesproken
Woord van wie haar schiep en sinds verklaarde.

En laat men nu ook ons even het recht tot hypothe-
tisch spreken, dan verklaren we (de Schrift geopend):
zelfs indien het God behaagd had Zijn Zoon in de
wereld te zenden als veldheer zonder leger, als exempel
zonder navolgers, als borg zonder smeekers om hunzelf
ten goede komende betaling, zelfs dan zou de wereld
na den zondeval „gespaard“ zijn, zouden er kinderen
gehoren zijn, een cultuur moeten gebloeid hebben; zelfs
dan zou die „hel-met-maar-twee-menschen“ niet ge-
komen zijn. En toch ware er dan geen gratie, en dus
ook geen gemeene gratie.

Want het „sparen“ der wereld heeft andere bedoe-
lingen en gronden. We komen daar later op terug. Voor
ditmaal was het ons genoeg, de vergelijkende methode
af te wijzen. Want niet door een schepsel (werkelijk
of ondersteld) te meten aan een ander schepsel, doch
door Gods eigen Woord te hooren spreken over het
diepst van zijn gedachten, kunnen wij bepalen of er
„gratie“ is in God en zoo ja, waar, en hoe.

Als op een Zondagmorgen de machinist op zijn loco-
motief stapt, om straks 120 K.M. te rijden, en zijn
buurman loopt als goedmoedig huisvader achter den
kinderwagen, dan is de machinist dwaas, wanneer hij
zegt: Mijn snelle vaart is een groot geschenk, verge-
leken met het slakkengange van mijn buurman; het
is gratie, een locomotief te berijden. Want dat ding is
van de spoorwegmaatschappij, en hij zelf is slechts haar
dienaar. En o wee, als hij er mee verongelukt...

Hier komen we vanzelf al aan het thema van het
„goddelijk beroep“ (ook in de cultuur), het moeten (iets
anders dan mogen), het gemeen mandaat, iets anders
dan gemeene gratie.

K. S.

Nogmaals: terminologische moeilijkheden.

Van twee lezers kreeg ik een brief met eenige op-
merkingen inzake mijn artikel over terminologische
moeilijkheden, vóór twee weken. De ééne schreef parti-
culier, de ander verzocht opname van zijn stuk.

Gaarne zal ik daaraan voldoen, maar dan volgende
week. Ik schrijf de copie deze week op reis, en kreeg
— ook vanwege reis — eerst thans de stukken onder
de oogen. Zoo heb ik geen tijd meer om mijn antwoord
te schrijven vóór de laatste buslichting naar Nederland
geschiedt, nog op tijd, om de drukkerij te bereiken. En
als ik het ingezonden stuk verzend, zonder mijn ant-
woord, moet dat twee weken daarna komen, want ik
zal het nummer van deze week wel niet onder de
oogen krijgen vóór Dinsdag of Woensdag. Volgende
week dus.

K. S.

Nog een maand en dan begint ons blad
zijn 18den Jaargang. Nieuwe abonnees
ontvangen de vóór 1 October nog ver-
schijnende nummers gratis. Voor het aan-
brengen van abonnees stellen we nog
steeds mooie boekenpremies beschikbaar.
Werkt U mee het abonnementental te
verhoogen?

Gekroonde Hoofden.

Indien Psalm 103 niet van David was en niet
tot den Canon behoorde, zouden wij ons misschien
geroepen achten in brochures en artikelen tegen
den dichter te waarschuwen. Wellicht zouden wij
nog over het hoofd willen zien, dat hij er een
afwijkende zielsbeschouwing op schijnt na te hou-
den, immers hij spreekt van zijn ziel en al wat
binnen in hem is. Maar moeilijk zouden wij
kunnen laten passeeren wat wij wel zouden moe-
ten betitelen als de verregaande eenzijdigheid van
den dichter.

Zijn lied begint met: Loof den Heere, mijn ziel
en zoo eindigt het.

Natuurlijk is dat goed; ook wij doen zoo „in
onze beste oogenblikken“.

Maar dat er nu in deze 22 verzen geen enkele
maal staat: zucht mijn ziel, noch: beef mijn ziel
of treur mijn ziel! dat schijnt ons toch wel wat
gewild optimistisch toe.

Het is al maar loven omdat wij gelooven en
een toon van twijfel en bekommernis klinkt hier
geen oogenblik door.

David, zouden wij beleefd willen opmerken, U
heeft wel eens op een betere harp gespeeld dan
op dit éénsnarig instrument!

Deze Verbondspalm „Hij heeft Mozes Zijn
wegen bekend gemaakt, den kinderen Israëls Zijn
daden“ prikkelt en irriteert ons wel een beetje,
is er dan niets anders dan Het Verbond?

Wel spreekt de dichter ook van zonde, maar
hij schijnt alleen te weten van vergeven zonden.

Loof den Heere, mijn ziel, Die al uw ongerech-
tigheden vergeeft!

Loof den Heere, mijn ziel, Die ons niet doet
naar onze zonden.

Loof den Heere, mijn ziel, zoo ver het oosten
is van het westen, doet Hij onze overtredingen
van ons.

Man naar Gods hart, gij zijt in dezen psalm
geen man naar ons hart.

Ook schijnt de dichter geen oog te hebben voor
het verschil tusschen de bedelingen van het hier
en het hiernamaals.

Wel trilt van zijn harp even de weemoed over
den mensch, wiens leven is als de grashalm en
de bloem van één dag, maar terstond klinkt en
jubelt daar weer de forse geloofstoon: Van
eeuwigheid tot eeuwigheid is Jehova mijn God!
En terwijl wij kleintjes spreken van dit jammerdal
— waarin wij ons overigens in het algemeen tame-
lijk wel kunnen schikken — zingt de heilige zanger
Gods van de kinderen des Verbonds als van Ge-
kroonden: Die ons leven kroont met goedertieren-
heid en barmhartigheden.

David, wij kunnen niet instemmen met uw lied,
wij kunnen u niet bijvallen. Alleen vers 8 uit de
berijming willen wij meezingen en zingende zullen
wij medelijden hebben met onszelf.

Gekroonde Hoofden!

Ik zat eens in mijn bank tijdens een Avond-
maalsdienst en de gemeente ging langs mijn plaats
om te gaan verkondigen den dood van Hem,
Die ons leven is. Die gekroond werd met doornen,
opdat wij het hoofd zouden opsteken en de eer-
kroon zouden dragen.

Daar ging mijn broeder óp met het groote gezin
en het kleine steunbedrag en hij zong zoo enthu-
siast: Looft Hem voor zoo menig blij van Zijn
heerlijk Koninkrijk....

Was dat nu één van die Gekroonde Hoofden?

Daar ging mijn zuster, die een lieve huisvrouw
had kunnen zijn als de crisis niet gekomen was,
was dit nu een der Gekroonde Hoofden?

Daar passeerde mijn vriend, met vele gaven ver-
sierd, maar die niet de overwinning had over zijn
karakterfouten.

O, God! had ik wel willen snikken, het is niet
waar, dat jubellied van David: „Die ons kroont
met goedertierenheid en barmhartigheden.“

Maar David loofde, omdat hij geloofde.

En wij, gelóóven wij wel?

Gelooven wij het evangelie van Gods Verbonds-
trouw „van eeuwigheid en tot eeuwigheid“?

Gelooven en prediken wij het evangelie van
het gekroonde leven?

Gelooven en prediken wij dat de Godzaligheid
ook de belofte heeft des tegenwoordigen levens?

Neen, David, ditmaal houden wij het met het
gezag en niet met den psalm.

En in dit jammerdal zingen wij van „het moede
hoofd der vromen“, dat straks gekroond zal
worden.

Tenzij..... de Heilige Geest over ons komt
gelijk Hij kwam over u en het geloof in ons
zingen gaat:

Van eeuwigheid en tot eeuwigheid is Jehova
mijn God!

N. B.